

ХАЙЎАНАТ ДУНЬЯСИ

«БАРСАКЕЛМЕС» ТЕГИ «ЖАБАЙЫ ШОШҚА» ЛАР

Ўзбекистон Республикасы Министрлер Кабинетинин «Қарақалпақстан Республикасында «Барсакелимес» мөлхеметлик буйыртпа қорықханасын шөлкемлестирюу ҳаққын дағы қарары айрықша экологиялық бахалыққа ийе болған тәбийғый объектлер, өсимликлер, хайуанлардың сийрек гезлесетуғын түрлерин сақлап қалыу, соның менен бирге, оларды қайта тиклеу, инсан искерлигиниң тәбиятқа унамсыз тәсириниң алдын алыу хәм тәбийғый процесслерди үйренюде айрықша әҳмийетке ийе болды.

Қоңырат районында улыу-ма майданы 280 мың гектардан ибарат болған «Барсакелимес» мөлхеметлик буйыртпа қорықханасы шөлкемлестирилди. Оның 44 мың гектар жери қорықланатуғын аймаққа киреди.

Ана тәбиятымыз, ондағы жанлы тәбият өз алдына бир дунья. Усындай сулыулықларды қорғау, оларды үйренип барыу мақсетинде кең жазық далаларында хайуанат дуньясын турақлы бақлап барыу мақсетинде қорықланатуғын аймақларда – қорықханалар, биорезерватлар хәм миллий тәбият бағы аймақларына фотоқақпаңлар қурылды.

Өне сол фотоқақпаңлар арқалы биз жабайы хайуанларды көрип, билеп, керекли мағлыуматларды анализлеп барамыз. Усындай хайуанлардың бири бул – жабайы шошқалар есапланады. Олар, алдынлары ауыл араларында да ушырасып туратуғын болған. Хәзирги күнге келип бул түр бираз азайып кеткен. Оларды шетки аймақлар-

да ямаса қорықханаларда көриуимизге болады. Жабайы шошқаны халық арасында «жабайы кийик» деп те атайды.

Қарақалпақстан Республикасының Устирт кең далаларындағы қорықханаларда «жабайы кийик»лер фотоқақпаңларға түскен хәм олар тийисли тәризде димизге алып барылады.

Жабайы шошқалар жуп туяқлы, денесиниң узынлығы 150 см ден 184 см ге шекем, бийиклиги 80-90 см келетуғын, еркегиниң ауырлығы 200-240 кг ға шекем, урғашысының салмағы 140 кг ға шекем жетеди екен. Келте, салыстырмалы жиңишке, бирақ күшли пәнжели жүде ири хайуан.

Ер жеткен ана доңызлардың жүниңиңи реңи қоңыр болады. Олар жылына бир мәрте 5-7 торай туады (жабайы шошқалардың балалары халық тилинде торай деп аталады). Торайлары қандай да бир қәуип сезгендей болса, қатты дауыс шығарады хәм ана доңызды жәрдемге шақы-

рады. Бундай уақытлары ана доңызлар аса қәуипли хайуанға айланады.

Жабайы шошқалар орташа есапта 10 кг нан 50 кг ға шекем май бериуи мүмкин. Айырым уақытлары базы еркеги өз падасынан бөлек жасайды, булар жалғызак деп аталып, аса қәуипли көринип адамларға да хәжим етиуден қайтпайды.

Тилекке қарсы, булар саны азайып баратырған хайуанлар түрине киреди. Оларды сақлап қалыу, тәбияттағы көп түрлилик рауажландырууы ушын да әҳмийетли саналады.

Дауыт БЕКИМБЕТОВ, Экология, қоршаған орталықты қорғау хәм ықым өзгерюи миллий комитети жанындағы қорғалатуғын тәбийғый аймақлар департаменти мөлхеметлик мәкәме «Барсакелимес» мөлхеметлик буйыртпа қорықханасының 1- дәрәжели мөлхеметлик инспекторы.

ҚАРАР ХӘРЕКЕТТЕ ФИЛИАЛЛАРДЫ — ДИЗИМГЕ АЛЫУ: ТЕЗ ХӘМ БИЙПУЛ МӘМЛЕКЕТЛИК ХЫЗМЕТ

Мәмлекетимизде исбилерменлик субъектлериниң жұмысын және де қоллап-қууатлау хәм хәкимшилик процесслерди әпиуайластыруу мақсетинде юридикалық тәрәппер филиалларын есапқа алыу (шығарыу) тәртиби анық белгилеп қойылған.

Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинетиниң 2017-жыл 9-февральдағы 66-санлы қарарына мууапық тастыйықланған Хәкимшилик регламент бул процессти ашық хәм тез әмелге асыруу имканын береді. Оған көре, исбилерменлик субъекти филиал шөлкемлестирген яки оны тоқтатқан жағдайда, он күн мүддетте мәмлекетлик хызметлер орайын хабардар етиуи шәрт.

Мүрәжатты мәмлекетлик хызметлер орайына жеке барып ямаса электрон система арқалы әмелге асыруу мүмкин. Филиалды есапқа алыу ушын шөлкемлестирюу жыйналысының баянламасы хәм филиал уставы электрон формада усыныс етиледі.

Әҳмийетлиси, бул мәмлекетлик хызмет ушын хеш қандай төлем өндирилмейди. Арза мәмлекетлик хызметлер орайы тәрәпинен еки жұмыс сааты дауамында көрип шығылады. Хүжжетлер дурыс рәсмийлестирилген болса, филиал тийисли реестрге киргизиледи хәм арза ийесине QR-кодлы гүуахнама бериледи. Тек үш жағдайда ғана мәмлекетлик

хызмет көрсетиу бийкар етилюи мүмкин. Булар: уәкилликти тастыйықлауы хәужет усынылмаса, сораунамада надурис мағлыуматлар көрсетилсе яки зәурүр хәужетлер толық усыныс етилмесе. Басқа себеплер менен бийкар етиуге жол қойылмайды.

Қысқаша айтқанда, бул тәртип исбилерменлер ушын қолай шәряат жаратып, филиалларды димизге алыу процесин артықша қағазпазлықсыз хәм қысқа мүддетте әмелге асыруға хызмет етеди.

А.ОРАЗЫМБЕТОВ, Тақиятас районы Әдиллик бөлүми Мөлхеметлик хызметлер орайының бөлүми баслығы.

ИНСАН. ЖӘМИЙЕТ. НЫЗАМ.

САНЛЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ӘХМИЙЕТИ

Бүгинги күнде мәмлекетимиздеги хәр бир тарауда санластыруу процесси күн сайын артып бармақта. Негизинде бул өзгерислердиң түп-тийкарында халықтың ең әҳмийетли хәужетлерин димизге алыушы ПХАЖ (ЗАГС) уйымлары турыуы тәбийғый. Буринлар «ЗАГС» десе, көз алдымызға қалың архив китаплары хәм узын-шубай нәубетлер келетуғын болса, бүгин бул түсиник түп-тийкарынан өзгерди. Қууанарлысы, ПХАЖ хызметкерлериниң жұмысындағы ең үлкен жаңалық — бул Мәмлекетлик хызметлердиң

интеграцияласыуы болды. Демек, солай екен, өндиғиден былай, нәресте тууылғанда ата-ананың бир неше мәкәмеге барып сарсан болыуына хеш қандай қәжет жоқ. Себеби, тууылыуы димизге алыудан сүйиниши пулын алыуға шекем болған барлық жұмыслар бирден-бир электрон система арқалы әмелге асырылмақта. Және де соңғы технологиялардың пайдалы тәрәппері хәққинда айта кететуғын болсақ, бириншиден электрон архив, бул миллионлаған қағаз хәужетлер санлы (цифрлы) форматқа өткерилди. Бул

жұмыстың әдеуір жеңилденип, излеген мағлыуматларды секундлар ишинде табыуи хәм қәтелердиң алдын алыуи имканын береді. Ал, өнди QR-код технологиясы болса, әууалықлардағы QR-кодлар хәужеттиң хәқыйқыйлығын тастыйықлау менен бирге, бурынғыдай көтере қағазпазлықты кескин қысқартты. Сондай-ақ, композит хызметлер болса бир мүрәжат пенен бала тууылыуына байланыс-лы 4-5 түрли мәмлекетлик хызметти (бақшаға нәубет, жасау жайы бойынша димизге алыу хәм тағы басқа) бирден

шешиу жолға қойылды.

Өнди ең тийкаргысы, бүгинги ПХАЖ хызметкери тек ғана димизге алыушы емес, ал, заманағәй технологияларды жетик меңгерген IT-оператор хәм халық пенен тығыз ислесетуғын психолог та болыуи талап етиледі. Санлы системалардың енаизилуи хызметкерлердиң артықша жұмысын жеңилетип, пукаралар менен ислесууге көбирек уақыт ажыратыуға шәряат жаратты.

Құндыз ИСМАЙЛОВА, Нөкис қалалық ПХАЖ бөлүминиң инспекторы.

ХАБАРЛАНДЫРЫУ ХӘМ ДАҒАЗАЛАР

2026-жыл 6-март күни саат 11:00де Әжинияз атындағы Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институтының еркин излениу-шиси Исмаилова Момогул Хамрабой қызының 13.00.02 – Тәлим хәм тәрбия теориясы хәм методикасы (технологиялық тәлим) қәнигелиги бойынша "Санлы тәлим орталығында болажақ технология пәни оқытушыларының кәсиплик компетенциясын жетилестируу методикасы" темасындағы педагогика илимлери бойынша философия докторы (PhD) илимий дәрәжесин алыу ушын таярланған диссертациясын қорғауы Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институты жанындағы илимий дәрәжелер берюши DSc.01/2025.27.12.Ped.09.01-санлы Илимий кеңес мәжлисинде болып өтетуғынлығын мәлимлейди. Мәнзил: 230105, Нөкис қаласы, П.Сейтов көшеси номерсиз жай. Телефон: (99861) 229-40-75; факс: (99861) 229-40-75; e-mail: nkspi_info@edu.uz

2026-жыл 7-март күни саат 9:00де Әжинияз атындағы Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институтының еркин излениу-шиси Орынбетов Нурылла Турдымуратовичтиң 13.00.02 – Тәлим хәм тәрбия теориясы хәм методикасы (технологиялық тәлим) қәнигелиги бойынша "Интегратив әдис тийкарында студентлердиң кәсиплик компетентлигин жетилестируу методикасы (технологиялық тәлим бағдары мысалында)" темасындағы педагогика илимлери докторы (DSc) илимий дәрәжесин алыу ушын таярланған диссертациясын қорғауы Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институты жанындағы илимий дәрәжелер берюши DSc.01/2025.27.12.Ped.09.01-санлы Илимий кеңес мәжлисинде болып өтетуғынлығын мәлимлейди. Мәнзил: 230105, Нөкис қаласы, П.Сейтов көшеси номерсиз жай. Телефон: (99861) 229-40-75; факс: (99861) 229-40-75; e-mail: nkspi_info@edu.uz

2026-жыл 7-март күни саат 12:00де Әжинияз атындағы Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институтының еркин излениу-шиси Аветов Мардонбек Абдуллаевичтиң 13.00.06 – Санлы тәлим хәм тәрбия теориясы хәм методикасы (педагогика илимлери) қәнигелиги бойынша "Санлы технологиялар орталығында қәнигелик әмелият процесслерин педагогикалық проектелистируу" темасындағы педагогика илимлери бойынша философия докторы (PhD) илимий дәрәжесин алыу ушын таярланған диссертациясын қорғауы Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институты жанындағы илимий дәрәжелер берюши DSc.01/2025.27.12.Ped.09.01-санлы Илимий кеңес мәжлисинде болып өтетуғынлығын мәлимлейди. Мәнзил: 230105, Нөкис қаласы, П.Сейтов көшеси номерсиз жай. Телефон: (99861) 229-40-75; факс: (99861) 229-40-75; e-mail: nkspi_info@edu.uz

2026-жыл 14-март күни саат 9:00де Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институтының еркин излениу-шиси Султанова Жазира Бердаховнаның 10.00.06 – Салыстырмалы әдебияттаныу, салыстырмалы тил билими хәм аударматаныу қәнигелиги бойынша "XX өсир қарақалпақ хәм түрк халықлары әдебий ертеклериниң салыстырма типологиясы" темасындағы филология илимлери бойынша философия докторы (PhD) илимий дәрәжесин алыу ушын усынылған диссертациясын қорғауы Қарақалпақ мәмлекетлик университетти жанындағы илимий дәрәжелер берюши Ph.D.03/2025.27.12.Fil.04.07-санлы Илимий кеңес мәжлиси Қарақалпақ мәмлекетлик университетиниң Мәлимлеме ресурс орайы бас студиясында болатуғынлығын мәлимлейди.

2026-жыл 14-март күни саат 11:00де Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институтының таяныш докторанты Абдуллаева Гулбахор Нуриддиновнаның 10.00.06 – Салыстырма әдебияттаныу, салыстырмалы тил билими хәм аударматаныу қәнигелиги бойынша "Инглис хәм өзбек тиллеринде "опа" концептиниң когнитив-семантикалық хәм структуралық өзгешеликтери" темасындағы филология илимлери бойынша философия докторы (PhD) илимий дәрәжесин алыу ушын усынылған диссертациясын қорғауы Қарақалпақ мәмлекетлик университетти жанындағы илимий дәрәжелер берюши Ph.D.03/2025.27.12.Fil.04.07-санлы Илимий кеңес мәжлиси Қарақалпақ мәмлекетлик университетиниң Мәлимлеме ресурс орайы бас студиясында болатуғынлығын мәлимлейди.

2026-жыл 14-март күни саат 14:00де Қори Ниәзий атындағы Тәрбия педагогикасы миллий институты Қарақалпақстан филиалының излениу-шиси Бекниязов Қонысбай Исаковичтиң 13.00.02 – Тәлим хәм тәрбия теориясы хәм методикасы (қарақалпақ тили) қәнигелиги бойынша "Болажақ баслауыш класс муғаллимлериниң кәсиплик-гностикалық компетентлигин рауажландыруу методикасы" (Қарақалпақ тилин оқытуу процесси мысалында) темасындағы педагогика илимлери докторы (DSc) илимий дәрәжесин алыу ушын усынылған диссертациясын қорғауы Қарақалпақ мәмлекетлик университетти жанындағы илимий дәрәжелер берюши DSc.03/30.04.2021.Фил.20.01-санлы Илимий кеңес мәжлиси университеттиң мәлимлеме ресурс орайында болып өтетуғынлығын мәлимлеймиз.

2026-жыл 17-март күни саат 15:00 де Қарақалпақ мәмлекетлик университетиниң еркин излениу-шиси Қдырбаева Улдада Кайрбаевнаның 10.00.03 – Қарақалпақ тили қәнигелиги бойынша "Қарақалпақ қаҳарманлық дөстанларының лингвопозитикалық анализ ("Алпамыс", "Қырқ қыз" хәм "Едиге" дөстанлары мысалында)" темасындағы филология илимлери бойынша философия докторы (PhD) илимий дәрәжесин алыу ушын усынылған диссертациясын қорғауы Қарақалпақ мәмлекетлик университетти жанындағы илимий дәрәжелер берюши DSc.03/2025.27.12.Fil.04.06-санлы Илимий кеңес мәжлиси Қарақалпақ мәмлекетлик университетиниң Мәлимлеме ресурс орайы бас студиясында болатуғынлығын мәлимлейди.

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН МЕДИЦИНА ИНСТИТУТЫ САЙЛАУ МҮДДЕТИ ПИТКЕН ТӨМЕНДЕ АТЫ КӨРСЕТИЛГЕН ЛАУАЗЫМЛАР УШЫН ТАҢЛАУ ӨТКЕРИЛЕТУҒЫНЛЫҒЫН ЖАРИЯЛАЙДЫ:

Оқытушы (ассистент) лауазымына: Анатомия, клиник анатомия хәм гистология, физиология, биофизика хәм медицинада ахборот технологиясы, шаңарақ медицинасы хәм ишки кеселликлер, өзбек тили, тиллер хәм жәмиетлик пәнлер: латын тили, тарийх, фармакология хәм фармацевтикалық технология, превентив медицина тийкарлары, халық медицинасы хәм неврология, патология, акушерлик гинекология хәм неонатология, хирургиялық кеселликлер хәм транспантология, гигиена хәм қоршаған орталық, эпидемиология кафедраларына.

Стажёр-оқытушы лауазымына: Жұқпалы кеселликлер хәм дерматовенерология, превентив медицина тийкарлары, халық медицинасы хәм неврология кафедраларына.

Таңлау дағаза етилген орынларға Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинетиниң 2015-жыл 25-августтағы 246-санлы қарары "Жоқары билимлендируу мәкәмелерине педагог хызметкерлерди таңлау тийкарында жұмысқа қабыллау тәртиби хәққиндағы талаптарға тийкарланыу қатнасыулары мүмкин.

Таңлауда қатнасыуы қәлеушилер ректордың атына арза, кадрларды есапқа алыу бойынша жеке ис қағазы, дипломлардың тастыйықланған көширмесі, илимий мийнетлери димизи хәм қәнигелигин жетилестиргени хәққинда гүуалығының нұсқасы тапсырылады.

Хүжжетлер газетата дағаза жәрияланған күннен баслап бир ай мүддет ишинде қабыл етиледі.

Таңлау шәртлери бойынша қосымша мағлыуматларды ҚМИ Кеңесинен билиуиңизге болады.

Мәнзил: Нөкис қаласы, А.Досназаров көшеси, 106-жай. Телефон: (61) 2228432

БИЙКАР ЕТИЛЕДИ

Қарақалпақстан УШУ Федерациясына тийисли болған 2015-жыл Қарақалпақстан Республикасы Әдиллик министрлиги тәрәпинен димизге алынған 288п-санлы уставы хәм гүуалығы жойтылыуына байланыслы бийкар етиледі.

ҚМУ жанындағы РКҚТ хәм МО регионаллық орайында 01.12.2020-31.03.2021-жыллар аралығында (қайта таярлау топарында) оқыған Садирова Мехрибан Курбанбаевнаға берилген QT №067406 дипломы жойтылыуына байланыслы бийкар етиледі.

Өзбекстан Республикасы Қорғаныуға көмеклесюуши "Ватанпарвар" шөлкеминиң Нөкис қалалық оқуу спорт техника клубында 20.03.2023-19.07.2023-жыллар аралығында оқыған Кадилов Илхам Рустам улына айдаушылық гүуалығын алыу ушын оқығанда берилген 23 АА 220410-санлы гүуалығы жойтылыуына байланыслы бийкар етиледі.

"HAPPY AND HEALTHY KIDS" мәмлекетлик емес билимлендируу мәкәмесине берилген дөңгелек мөри хәм төрт мүешли таңбасы жойтылыуына байланыслы бийкар етиледі.

«ЕРКИН ҚАРАҚАЛПАҚСТАН» — «ВЕСТИ КАРАКАЛПАКСТАНА» Бас редактор Саламат АЖИМОВ МӘКАН ЖАЙЫМЫЗ: 230100, Қарақалпақстан Республикасы, Нөкис қаласы, Ислам Каримов көшеси, 109-жай. Газета компьютерде терилди хәм офсет усылында басылды. Газетаның басылуына «GOLDEN PRINT NUKUS» ЖШЖ, газетаны тарқатуына «Өзбекстан почтасы» АЖ Қарақалпақстан филиалы хәм «Матбуот тарқатувчи» ЖШЖ жууапкер. «Еркин Қарақалпақстан» газетасынан көширип басылған материалларға газетаның аты көрсетилуиңи тийис. Газета редакциясына келип түскен хатлар, қолжазбалар хәм сүуретлер рецензияланбайды хәм қайтарылмайды. Реклама хәм дағазалардың дурысылығына реклама берюши жууапкер. Тиражы 1488 дана. Буйыртпа №850 Индекси: пукаралар ушын: 2008, қарханалар ушын: 2009. Басыуға рүксет етилген уақты 17.30.